

Załącznik nr 1 do Strategii rozwoju
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
na lata 2026-2029

**Strategia rozwoju
Wydziału Humanistycznego
na lata 2026-2029**

Preambuła

Wydział Humanistyczny, największy wydział Uniwersytetu Śląskiego zarówno pod względem liczby pracowniczek i pracowników naukowych, jak i osób studiujących kształcących się w formie stacjonarnej, będzie pogłębiać współpracę z instytucjami krajowymi (wśród których znajdują się instytucje kultury, instytucje oświatowe, media, organizacje pozarządowe, biznes, samorząd terytorialny), jak i zagranicznymi. Działalność badawcza, zorganizowana aktualnie w obrębie siedmiu dyscyplin naukowych, będzie rozwijana w ramach odrębnych profili badawczych instytutów wydziałowych (zwiększenie oraz pogłębienie interdyscyplinarności obszarów badawczych, którymi zajmują się zespoły badawcze, członkinie i członkowie interdyscyplinarnych centrów badawczych albo indywidualne badaczki i badacze). Wzmocniona zostanie międzynarodowa współpraca badawcza pracowniczek i pracowników WH poprzez ich zaangażowanie w działalność międzynarodowych organizacji naukowych oraz stowarzyszeń badawczych, wyjazdy na staże badawcze, stypendia naukowe i profesury gościnne, a także wymiany kadry dydaktycznej i wymiany studenckie z szeregiem uczelni europejskich (m.in. w ramach programu Erasmus+). Znaczące umiędzynarodowienie badań oraz wysoki poziom naukowy przełożą się na skuteczne aplikowanie o granty międzynarodowe. Wydział realizować będzie, jak każdego roku, wiele wydarzeń popularyzujących naukę.

Obszary strategiczne:

Obszar strategiczny I: Badania naukowe (BN)

BN.1. Wsparcie interdyscyplinarnych i międzyobszarowych projektów badawczych motywujących pracowniczki i pracowników WH do współpracy między dyscyplinami i obszarami badawczymi.

Inicjowanie i wspieranie – na poziomie organizacyjnym, strukturalnym i finansowym – interdyscyplinarnych projektów badawczych z udziałem przedstawicielek i przedstawicieli nauk humanistycznych, koncentrujących się na analizie złożonych problemów współczesności (np. myślenie krytyczne, etyka AI, humanistyka cyfrowa, filozofia środowiska w kontekście zmian klimatu, etyka badań naukowych) i odzwierciedlających charakter badań naukowych z zakresu nauk humanistycznych prowadzonych na świecie.

BN.2. Motywowanie pracowniczek i pracowników WH do pozyskiwania środków zewnętrznych na prowadzenie działalności badawczej, w tym projektów grantowych.

Środki na działalność badawczą z potencjału badawczego WH nie pozwalają na wszechstronne i wyczerpujące finansowanie aktywności badawczej wszystkich pracowniczek i pracowników badawczych i badawczo-dydaktycznych WH, dlatego poszczególne instytuty, zespoły badawcze i inne jednostki wewnątrzwydziałowe (tj. przede wszystkim osoby nimi kierujące) mają do odegrania istotną rolę w promowaniu modelu finansowania badań ze środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Dotyczy to także rozwoju struktur wspierających – merytorycznie i formalnie – tworzenie i składanie wniosków grantowych.

BN.3. Podniesienie widzialności międzynarodowej badań prowadzonych przez pracowniczki i pracowników UŚ poprzez wzrost liczby monografii autorskich opublikowanych w prestiżowych wydawnictwach zagranicznych.

Zadanie ma na celu zwiększenie liczby monografii opublikowanych przez pracowniczki i pracowników Wydziału Humanistycznego w cieszącym się najwyższym uznaniem krajowych i zagranicznych wydawnictwach, zgodnie ze specyfiką danej dyscypliny. Docelowo planuje się publikację co najmniej 7 takich monografii w każdym roku akademickim. Takie publikacje zwiększą widzialność Wydziału Humanistycznego i ugruntują pozycję poszczególnych badaczek

i badaczy w środowisku naukowym (i poza nim) na długie lata. Monografie autorskie opublikowane w najbardziej cenionych w naukach humanistycznych wydawnictwach stworzą okazję do partnerskiej współpracy z wybitnymi naukowcami z całego świata, a poszczególnym dyscyplinom pozwolą na ubieganie się o najwyższe kategorie w ewaluacji dorobku naukowego.

BN.4. Wzbogacenie warsztatu naukowego badaczek i badaczy o zaawansowane kompetencje cyfrowe, ze szczególnym uwzględnieniem narzędzi bazujących na sztucznej inteligencji.

Zadanie ma na celu zwiększanie korzyści ze świadomego stosowania narzędzi sztucznej inteligencji na różnych etapach procesów badawczych i dydaktycznych. Zadanie obejmuje m.in.:

- monitorowanie oraz pogłębienie badań dotyczących praktycznych, etycznych, kulturowych i prawnych aspektów wykorzystania cyfrowych technologii i narzędzi informacyjno-komunikacyjnych, a w szczególności sztucznej inteligencji;
- szkolenia dotyczące zastosowania narzędzi AI w badaniach naukowych z zakresu humanistyki oraz w dydaktyce uniwersyteckiej;
- badania dotyczące wykorzystania narzędzi AI w działalności naukowej z zakresu humanistyki i pracy dydaktycznej pracowniczek i pracowników Wydziału;
- zwiększanie świadomości w zakresie zagrożeń związanych ze stosowaniem narzędzi AI w badaniach naukowych i kształceniu.

BN.5. Promocja badań oraz wzrost liczby publikacji i wystąpień na konferencjach naukowych związanych z ideą humanistyki śląskiej jako części dziedzictwa europejskiego.

Zadanie polega na czytelnym zdefiniowaniu tych obszarów humanistyki, które z jednej strony podkreślą odrębność regionu śląsko-zagłębiowskiego, z drugiej będą na tyle atrakcyjne i nowatorskie w skali kraju i Europy, że przyczynią się do pozyskania grantów i innych środków na badania. Można to uzyskać dzięki stworzeniu ekosystemu akademickiego, który będzie sprzyjał współpracy między pracowniczkami i pracownikami WH reprezentującymi różne dyscypliny i tworzącymi interdyscyplinarne zespoły lub centra badawcze.

Obszar strategiczny II: Osoby studiujące i kształcenie (OSK)

OSK.1. Doskonalenie oferty dydaktycznej Wydziału poprzez modyfikację programów studiów, wprowadzenie nowych kierunków oraz metod i form nauczania.

Zadanie polega na aktualizacjach i modyfikowaniu już istniejących programów studiów, tworzeniu nowych programów kształcenia, reagujących na aktualne potrzeby społeczne; opracowywaniu i doskonaleniu programów kształcenia we współpracy z instytucjami i organizacjami zewnętrznymi, upowszechnianiu innowacyjnych rozwiązań dydaktycznych, wdrażaniu nowych technologii w procesie kształcenia, w szczególności z wykorzystaniem narzędzi AI zgodnie ze specyfiką poszczególnych form kształcenia.

W szczególności planuje się modyfikację kierunku filologia angielska poprzez opracowanie nowej specjalności językoznawczej, obejmującej dotychczasową tłumaczeniową, nauczycielską (zgodnie z programem Kolegium Dydaktyki Ogólnoakademickiej) i języków specjalistycznych (z wykorzystaniem narzędzi AI). W związku ze słabszym zainteresowaniem kierunkami filologia wschodniosłowiańska i filologia słowiańska zostaną opracowane dwa nowe kierunki o charakterze interdyscyplinarnym (zorientowany politologicznie kierunek „Wiedza o Rosji” i kulturowo poświęcony krajom bałkańskim). Studia magisterskie na kierunku lingwistyka stosowana stanowić będą dodatkową ofertę edukacyjną, która powstanie we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Z powodu małego zainteresowania filologią klasyczną na II stopniu, planuje się II stopień studiów łączących wiedzę z zakresu filologii klasycznej ze współczesną wiedzą dotyczącą krajów Basenu Morza Śródziemnego (mediteranistyka).

Bardzo ważnym zadaniem jest odpowiednie uwzględnianie wniosków z ocen jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, przeprowadzanych przez Polską Komisję Akredytacyjną.

W szczególności należy zwrócić uwagę na zwiększanie liczby modułów włączających praktyczne zastosowanie wiedzy, np. poprzez zajęcia projektowe, warsztatowe, praktyczne, ćwiczenia terenowe, wizyty studyjne w instytucjach; wprowadzanie nowych rozwiązań w ofercie dydaktycznej, pozwalających osobom studiującym na wybór modułów na różnych kierunkach i ich realizację w trybie indywidualnym, spersonalizowanie ścieżek edukacyjnych i nowoczesnych metod nauczania, a także na lepszą integrację praktyk zawodowych z tokiem studiów – np. przez tworzenie tzw. „projektów wdrożeniowych”.

OSK.2. Podjęcie działań mających na celu wzrost kompetencji dydaktycznych kadry; rozbudowanie systemu wsparcia psychologicznego.

Zadanie polega na podniesieniu kompetencji dydaktycznych kadry naukowej, zwłaszcza w odniesieniu do świata cyfrowego, technik prezentacji, AI, obsługi nowoczesnego sprzętu dydaktycznego, komercjalizacji i popularyzacji badań naukowych, wspieranie młodej kadry poprzez konsultacje z doświadczonymi pracowniczkami i pracownikami, a także wzmocnienie współpracy w zakresie szkoleń, superwizji, mentoringu i innych form wspierania dydaktyki akademickiej, w szczególności z Centrum Dydaktyki.

Szczególną uwagę zwraca się także na pracę nad kompetencjami społeczno-psychologicznymi nauczycielek i nauczycieli akademickich, dotyczącymi radzenia sobie z trudnymi sytuacjami interpersonalnymi oraz rozbudowanie systemów pomocy dla nauczycielek i nauczycieli dydaktycznych, zapobiegających kryzysom zdrowia psychicznego.

OSK.3. Opracowanie strategii wsparcia rozwoju naukowego i kompetencji społecznych osób studiujących.

Zadanie polega na systematycznym włączaniu osób studiujących w badawcze inicjatywy pracowników WH poprzez m.in: zainicjowanie serii publikacji studenckich (wraz z poprzedzającymi je konferencjami), zaprojektowanie podstron kierunków prezentujących różne aktywności studenckie, wspieranie rozwoju systemu tutoringu akademickiego, pozwalającego studentom na realizację indywidualnych i grupowych przedsięwzięć badawczych lub praktycznych pod opieką pracowników naukowo-dydaktycznych, a także powołanie testowej grupy konsultacyjno-projektowej (przy udziale Zespołu ds. Projektów WH) dla osób studiujących, chcących prowadzić badania naukowe, wymagające finansowania zewnętrznego. Grupa miałaby na celu przede wszystkim: 1) przedstawienie możliwości finansowania zewnętrznego badań dla osób studiujących; 2) analizę potrzeb; 3) współpracę przy redakcji wniosków (kwestie metodologiczne – wybrana pracowniczka/pracownik, kwestie formalno-rachunkowe – Zespół ds. projektów WH, kwestie merytoryczne – pracowniczka/pracownik wybrana/wybrany przez daną aplikującą/danego aplikującego, pełniący/pełniący we wniosku funkcję opiekunki naukowej/opiekuna naukowego przyszłego projektu). Służyłoby to także rozwijaniu idei wspierania projektów studenckich, opartych na produkcji wydarzeń, działań artystycznych, społecznych, naukowych, środkami finansowymi poza obiegiem kół naukowych.

OSK.4. Wsparcie indywidualnych i kolektywnych potrzeb osób studiujących.

Zadanie polega na systematycznej rozbudowie infrastruktury (m.in. o specjalistyczne sale takie jak galeria wystawiennicza, laboratorium historii mówionej, laboratorium digitalizacyjne, laboratorium eseju wizualnego z odpowiednim sprzętem i oprogramowaniem), a także w kontekście potrzeb osób z niepełnosprawnościami i neuroróżnorodnych, bieżącym monitoringu już dostępnej bazy, stałym jej uzupełnianiu m.in. w zakresie technologii cyfrowej i informatycznej, a także stworzeniu laboratorium przestrzeni wspólnych. Głównym zadaniem laboratorium będzie opracowanie partycypacyjnego procesu kształtowania przestrzeni wspólnych na Wydziale Humanistycznym w celu zwiększenia komfortu studiowania, dbania o wspólny dobrostan pracowniczek, pracowników i osób studiujących, kształtowania przestrzeni przynależności, wsparcie w zakresie tutoringu rówieśniczego, szczególnie dla studentek i studentów pierwszego roku. Istotnym elementem tego zadania jest także przemyślenie i zaaplikowanie narzędzi służących zbudowaniu głównego kanału komunikacji na Wydziale Humanistycznym, pozwalającego wszystkim studiującym i prowadzącym zajęcia śledzić wydarzenia odbywające się w obrębie budynku i wydarzenia realizowane przez studentki/studentów i pracowniczki/pracowników Wydziału.

OSK.5. Opracowanie i wdrożenie wydziałowej strategii promocji kierunków i upowszechniania oferty edukacyjnej.

Zadanie polega na zintensyfikowaniu pracy nad widocznością kierunków humanistycznych w mediach społecznościowych; wykorzystanie w tym celu również współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, rozbudowaniu i urozmaiceniu oferty skierowanej do kandydatów i kandydatek (m.in. inicjatyw takich jak dni otwarte poszczególnych jednostek i kierunków, organizowanie konkursów dla szkół średnich; wizyty pracowników w placówkach edukacyjnych, nagradzanie studentek i studentów wykazujących wyjątkowe zaangażowanie na rzecz rozwoju kierunków. W ramach tego zadania istotne jest także opracowanie nowych metod monitorowania przyczyn rezygnacji ze studiów, dążenie do zmniejszenia tego zjawiska m.in. poprzez wykorzystanie możliwości tutoringu rówieśniczego.

Obszar strategiczny III: Kadra (KA)

KA.1. Pozyskiwanie pracowniczek i pracowników o najwyższych kwalifikacjach.

Zadanie polega na wzmacnianiu pozycji badawczej oraz edukacyjnej WH poprzez odpowiedni dobór kandydatek i kandydatów, którzy powinni być rekrutowani spośród osób wyróżniających się dorobkiem naukowym, wysokimi kompetencjami dydaktycznymi oraz zaangażowaniem społecznym. Ma to szczególne znaczenie w kontekście zmian kadrowych, jakie w latach 2025-2029 nastąpią w strukturach WH.

Zadanie opiera się na poprawie prognozowania potrzeb kadrowych wydziału w zakresie badań naukowych i kształcenia w oparciu o analizy stanu kadrowego.

KA.2. Rozwój działań, w tym szkoleń, kursów, spotkań, poprawiających bezpieczeństwo (w tym cyfrowe) na WH.

Zadanie ma na celu wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa (cyfrowego, psychicznego itd.) pracowników i pracowniczek WH.

Obszar strategiczny IV: Wpływ społeczny (WS)

WS.1. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi i otoczeniem (gospodarczym, mediami, instytucjami kultury) w celu rozwiązywania bieżących problemów / wyzwań społecznych, kulturowych i edukacyjno-naukowych regionu; humanistyka publiczna.

Zadanie polega na rozwijaniu wsparcia dla pracowniczek i pracowników Wydziału w aktywnym angażowaniu się w działania na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego. Obejmuje to identyfikację społecznie ważnych problemów badawczych we współpracy z otoczeniem, realizację badań i projektów wdrożeniowych we współpracy z partnerami zewnętrznymi, transfer osiągnięć naukowych do gospodarki, popularyzację nauki, rozwój kompetencji w zakresie komunikacji naukowej i współpracy z otoczeniem. Kluczowym elementem jest również wsparcie w planowaniu i dokumentowaniu wpływu tych działań, zgodnie z wymogami ewaluacyjnymi. Realizacja zadania ma na celu zwiększenie zaangażowania pracowniczek i pracowników i efektywności wykazywania pozytywnego wpływu działalności naukowej i dydaktycznej Wydziału na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki. Współpraca ekspercka z interesariuszami zewnętrznymi reprezentującymi różne środowiska, w tym: instytucje kultury, szkoły, ośrodki akademickie i placówki edukacyjne, jednostki administracji publicznej i samorządowej, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, media publiczne i komercyjne oraz biznes.

WS.2. Wzmocnienie kompetencji i wsparcia pracowniczek i pracowników Wydziału w zakresie kreowania i dokumentowania wpływu społecznego.

Opracowanie listy badań, które w kolejnej ewaluacji mogą zostać ocenione w ramach kryterium wpływu społecznego. Zachęcenie pracowniczek i pracowników do świadomego gromadzenia dowodów wpływu społecznego własnych badań, a szczególnie badań zespołów badawczych. Podkreślenie znaczenia współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym. Rozwijanie kompetencji pracowniczek i pracowników Wydziału w zakresie komunikacji naukowej i popularyzacji nauk humanistycznych, ukierunkowanej zarówno na audytorium krajowe, jak i międzynarodowe, w celu zwiększenia "wpływu społecznego" i budowania autorytetu Uniwersytetu. Opracowanie wydziałowych wytycznych dotyczących identyfikacji, dokumentowania i opisywania wpływu społecznego badań prowadzonych w naukach humanistycznych w kontekście Kryterium III ewaluacji, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu

na kulturę, debatę publiczną, myślenie krytyczne, postawy etyczne oraz dokumenty programowe instytucji.

WS.3. Popularyzacja badań naukowych.

Realizacja cyklu otwartych inicjatyw popularyzujących badania jednostki wśród różnych grup odbiorców, organizacja wydarzeń edukacyjnych, kampanii medialnych oraz przygotowanie publikacji popularnonaukowych. Zadanie zakłada współpracę z lokalnymi partnerami oraz wykorzystanie nowoczesnych kanałów komunikacji, by podkreślić rolę humanistyki w życiu społecznym i kulturowym.

Obszar strategiczny V: Współpraca z otoczeniem międzynarodowym (WOM)

WOM.1. Promocja badań naukowych związanych z regionalnym dziedzictwem kulturowym i tożsamością regionalną Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego poza granicami kraju.

Zadanie polega na realizacji odrębnych badań, projektów edukacyjnych i wydarzeń promujących dziedzictwo kulturowe i historyczne regionu. Planowane działania będą obejmować współpracę z zagranicznymi instytucjami kultury, organizację wystaw, konferencji, publikacji w językach obcych oraz prezentację regionalnych tematów w ramach programów wymiany akademickiej.

W ramach współpracy z otoczeniem międzynarodowym WH będzie koordynować swoje działania z jednostkami administracji samorządowej, agencjami promującymi region, mediami regionalnymi i krajowymi, a także osobami odpowiedzialnymi za efektywną komunikację z otoczeniem społecznym Uniwersytetu.

WOM.2. Podniesienie roli i liczebności profesorów wizytujących WH poprzez stworzenie transparentnego systemu finansowania ich pobytu oraz wypracowanie zasad organizacji ich wizyt, we współpracy przede wszystkim z jednostkami i działami odpowiedzialnymi za współpracę z zagranicą.

Realizacja zadania przyniesie wzmocnienie jakości naukowej i dydaktycznej profesorami wizytującymi, podniesie poziom umiędzynarodowienia Wydziału Humanistycznego i pozwoli na promocję unikalnych walorów regionu. Istotne jest wzmocnienie obecności i zaangażowania profesorów wizytujących w życie naukowe wydziału, ponieważ trwałe efekty współpracy międzynarodowej są możliwe jedynie w sytuacji, kiedy pojawią się warunki do realizacji wspólnych projektów badawczych. Pobyt profesora wizytującego powinien owocować wymiernymi korzyściami dydaktycznymi i badawczymi dla całego wydziału.

WOM.3. Międzynarodowa promocja badań naukowych prowadzonych przez czołowych badaczy WH w mediach cyfrowych.

Współpraca międzynarodowa oraz międzynarodowa widzialność badań prowadzonych przez naszych badaczy wymaga promocji dorobku i planów badawczych w sposób nowoczesny, atrakcyjny i pozwalający na dotarcie do szerokiego grona odbiorczyń i odbiorców zarówno akademickich, jak i spoza akademii. Zadanie polega na stworzeniu, we współpracy z właściwymi jednostkami administracji uczelni, modelu promocji i popularyzacji osiągnięć badawczych

pracowniczek i pracowników WH na kanale YouTube UŚ oraz w mediach społecznościowych, w tym stworzenie specjalnej przestrzeni wirtualnej – na przykład w ramach strony wydziałowej – na nagrania video i podcasty opisujące wspomniane osiągnięcia.

WOM.4. Umiędzynarodowienie badań nad twórczością Luce Irigaray (w ramach prac prowadzonych przez zespół badawczy „Pracownia badań feministycznych” w Instytucie Literaturoznawstwa).

Badania zaplanowane w „Pracowni badań feministycznych” IL mają dotyczyć w pierwszej kolejności dzieła Luce Irigaray i będą systematycznie rozszerzane w polu feministycznej krytyki literackiej i zagadnień genderowych. Francuska filozofka przekazała już część materiałów archiwalnych związanych z jej dziełem; będą one systematycznie uzupełniane. Badania będą wspierane dotacją celową Luce Irigaray. Planuje się ich systematyczne rozszerzanie i umiędzynarodowianie; współpraca z badaczami z Francji, Belgii, USA i Kanady.

Obszar strategiczny VI: Infrastruktura (IN)

W miarę możliwości finansowych Wydziału dalsza modernizacja i doposażenie sal dydaktycznych i pracowni w sprzęt komputerowy, dydaktyczny, technologie informatyczne (w pierwszej kolejności w obiekcie przy ul. Bankowej 11).

Optimalizacja wykorzystania infrastruktury i sprzętu poprzez współdzielenie zasobów infrastruktury przez wszystkie kierunki WH.

Rozwijanie, w miarę możliwości finansowych WH, infrastruktury IT i oprogramowania wspierającego cyfryzację procesów administracyjnych, dydaktycznych, badawczych. Uporządkowanie i optymalne zarządzanie licencjami – w tym zakup nowych – do specjalistycznego oprogramowania badawczego, dydaktycznego i administracyjnego. Zapewnieniu dostępu do aktualnych baz danych i publikacji oraz oryginalnych programów wspierających badania naukowe.